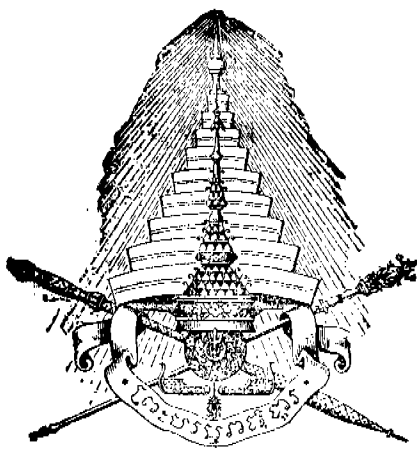

นี้แล้ว ให้ส่งตัวผู้นั้นไปยัง กระทรวง นครบาล
เพื่อจะได้เนรเทศอีกครั้งหนึ่ง

๗ ให้เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย * เสนา
บดีกระทรวงยุติธรรม แด่เสนาบดีกระทรวง
นครบาล เป็นผู้รักษาการให้เป็นไปตาม
พระราชบัญญัติ^{๑๒๗} จึงทุกประการ ข

ประกาศมา ณ วันที่ ๕ เดือน กันยายน รัตน
โกสินทร์ ศก ๑๒๗ เป็นวันที่ ๑๕๕๕๒ ในรัชกาล
ปัตยุบนนี้

พระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาล

ตามหัวเมือง ร.ศ. ๑๒๗

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระ
พระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอม
เกล้าเจ้าอยู่หัว ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า
เมื่อวันที่ ๑๗ เดือนมีนาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๕
ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศ
จัดการสุขาภิบาล ที่ตำบลท่าฉลอม แขวงเมือง

สมุทรสาคร แด่พระราชทาน ผลประโยชน์แผ่นดิน
ที่เก็บได้ในภาษีโรงเรือน ในท้องที่ตำบลนั้น
ให้สำหรับใช้จ่ายในการสุขาภิบาลบำรุงรักษา
ความสะอาดของประชาชน ในตำบลนั้นเอง
แต่โปรดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น เป็น
กรรมการจัดการสุขาภิบาล ความผิดสาร
แจ้งอยู่ในประกาศจัดการสุขาภิบาลนั้นแล้ว

การสุขาภิบาลที่ได้โปรดให้จัดขึ้นที่ตำบล
ท่าฉลอมตั้งแต่จัดมาจนบัดนี้ ปรากฏว่า
ได้เป็นประโยชน์ แต่เป็นความนิยมแก่ประชา
ชนในตำบลนั้นเป็นอันมาก จึงทรงพระราช
ดำริเห็นสมควร จะขยายการนั้นให้มุดำไป
ในที่อื่น ๆ โดยทำนองเดียวกันได้ แต่ทรงพระ
ราชดำริเห็นว่าท้องที่จะจัดการสุขาภิบาลได้ตาม
หัวเมืองนั้นไม่เหมือนกัน บางแห่งที่ประชุม
ชนเป็นตำบลตั้ง เช่น บ้านท่าฉลอม เป็นตัว อย่าง
บางแห่งที่ประชุมชนเป็นบ้านเป็นเมืองใหญ่โต
ตั้ง เช่น เมืองสงขลาเป็นตัวอย่าง ระเบียบการ
สุขาภิบาลในท้องที่ทั้งสองอย่างนี้ จะใช้แบบอย่าง
เดียวกันไม่ได้ ควรจะให้ มีวิธีการสุขาภิบาล
ให้ประชาชนในที่นั้น ๆ ได้รับประโยชน์เต็ม
ตามสมควร จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ตราพระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาล ตาม
หัวเมืองขึ้นไว้สืบไปดังนี้ว่า

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยนามแสดงลักษณะใช้พระราชบัญญัติ

มาตรา ๑

พระราชบัญญัติให้ มี นามว่า พระราช
บัญญัติจัดการสุขาภิบาลตามหัวเมือง ร. ศ. ๑๒๗

มาตรา ๒

พระราชบัญญัตินี้จะโปรดให้ ใช้ ใน ตำบล
โตหรือเมืองโตเมื่อใด จะได้ประกาศในหนังสือ
ราชกิจจานุเบกษา แต่ในท้องที่ ๆ จะใช้
พระราชบัญญัตินั้นด้วยเป็นสำคัญ

มาตรา ๓

เมื่อใช้พระราชบัญญัตินี้เมื่อใด อย่าให้ใช้
พระราชกำหนดกฎหมายที่ขัดขวางต่อพระราช
บัญญัตินั้นที่นั้น

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยลักษณะการสุขาภิบาล

มาตรา ๔

การสุขาภิบาลตามพระราชบัญญัตินี้ หมาย
ความว่า การต่าง ๆ ที่ จะจำแนกต่อไปนี้ คือ

- (๑) การรักษาความสะอาดในท้องที่
- (๒) การป้องกันและรักษาความไข้เจ็บใน
ท้องที่
- (๓) การบำรุงรักษาทางไป มาในท้องที่

มาตรา ๕

วิธีจัดการสุขาภิบาลให้ มี เป็น ๒ อย่าง คือ
สุขาภิบาลสำหรับเมือง สำหรับจัดในท้องที่
ซึ่งตั้งเมืองอย่าง ๑ สุขาภิบาลสำหรับตำบล
สำหรับจัดในท้องที่ ซึ่งเป็นที่ประชุมชนมากอยู่
ในเฉพาะตำบลอย่าง ๑

มาตรา ๖

เมื่อข้าหลวงเทศาภิบาล เห็นว่าควร จะจัด
การสุขาภิบาลตามพระราชบัญญัตินี้ ในท้องที่
แห่งใดในมณฑลนั้น ให้ปลุกษากำนันผู้ใหญ่
บ้านผู้เป็นหัวหน้าราษฎรในท้องที่นั้น แต่เมื่อ
กำนันผู้ใหญ่บ้านเหล่านั้นเห็นชอบด้วยโดยมาก
แล้ว ก็ให้ข้าหลวงเทศาภิบาล มีใบบอกเข้ามา
กราบบังคมทูล ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต
จัดการสุขาภิบาลในท้องที่นั้น

ในใบบอกที่ข้าหลวงเทศาภิบาล ขอพระ
ราชทานพระบรมราชานุญาต จัดการสุขา
ภิบาลนั้น ให้มีข้อความเหล่านั้นมาในใบบอก
ด้วย คือ

- (๑) กำหนดเขตที่ท้องที่ ๆ จะจัดการ
สุขาภิบาลทุกตำบล
- (๒) จำนวนบ้านเรือนแต่ละเมืองซึ่งอยู่
ในเขตที่ท้องที่นั้น
- (๓) ภาษีโรงเรือนในท้องที่นั้น ที่รัฐบาล
เก็บได้อยู่เป็นเงินปีละเท่าใด

(๔) เห็นสมควร จัด ศุขาภิบาล ใน ท้องที่นั้น
เช่น ศุขาภิบาล สำหรับ เมือง หรือ ศุขาภิบาล
สำหรับ ตำบล

มาตรา ๗

เมื่อ ทรง พระราช ดำริห์ เห็น สมควร ก็ จะ
ทรง พระ กรุณาโปรด พระราชทาน พระ บรมราชฯ
นุญาต แต่ ให้ ประกาศ จัด การ ศุขาภิบาล ณ ที่
นั้น ๆ แต่ กำหนดเขตร์ ที่ศุขาภิบาลไว้ ในประกาศ
เช่น สำคัญ แต่ ก่อไป เมื่อ หน้า ถ้าควร จะตัด หรือ
จะ ขยาย เขตร์ ศุขาภิบาล ออกไป ต้องได้รับ
พระราชทาน พระ บรม ราชฯ นุญาต แต่ ประกาศ
แล้ว จึง จะ เปลี่ยน เขตร์ ศุขาภิบาลได้

มาตรา ๘

เงิน ทุน สำหรับ ใช้ จัด การ ศุขาภิบาล นั้น
จะ ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน ผล
ประโยชน์ ที่ เก็บได้ จาก ภาษี โรง ราน ใน ท้อง ที่
ศุขาภิบาลให้ ไว้ สำหรับ ใช้ จัด ใน การ ศุขา
ภิบาลนั้น ถ้า พักต อัครา ที่ เก็บ ภาษี โรง ราน ใน
ท้อง ที่ ศุขาภิบาลใด เป็น การ ขัดข้อง แก่ ประโยชน์
ของ การ ศุขาภิบาล ที่ จัด ขึ้น ใน ท้อง ที่ นั้น โดย
เหตุ ที่ ผู้ที่ จะ ได้ รับ ประโยชน์ จาก การ ศุขาภิบาล
ต้อง เสีย ภาษี โรง ราน มาก เกิน ไป บ้าง ก็ ดี น้อย
เกิน ไป บ้าง ก็ ดี หรือ ไม่ ต้อง เสีย ๆ เดย ก็ ดี
ถ้า แต่ ความ ไม่ เสมอ กัน มี อยู่ เช่นนี้ ใน ท้อง ที่

ศุขาภิบาลใด ให้ ข้าหลวงเทศาภิบาล หรือ ผู้ว่า
ราชการ เมือง ประชุม กำหนด ผู้ใหญ่ บ้าน ใน ท้อง ที่
ศุขาภิบาล นั้น ปลูกษา ละ พักต อัครา ภาษี โรง
ราน ที่ ควร จะ เก็บ ใช้ เป็น ประโยชน์ การ ศุขาภิบาล
ตาม ที่ เห็น เป็น ขบรม แต่ เป็น การ สมควร ว่า
จะ เก็บ อย่าง ไດ แต่ เก็บ ด้วย พักต อัครา อย่าง ไດ
เมื่อ ปลูกษา ตกลง กัน แล้ว ให้ ข้าหลวง เทศา
ภิบาล มี ใบ บอก เข้า มา ขอ รับ พระ ราช ทาน พระ
บรม ราชฯ นุญาต ถ้า ทรง พระราช ดำริห์ เห็น ชอบ
ด้วย ก็ จะ ได้ โปรดเกล้าฯ ให้ เสนาบดี ประกาศ
อัครา แล วิชั เก็บ นั้น ใช้ เป็น กฎหมาย สำหรับ
ใน เขตร์ ท้อง ที่ ศุขาภิบาล นั้น ๆ

การ เก็บ ภาษี พักต ภาษี โรง ราน ใน ที่ ศุขาภิบาล
ที่ ว่า มา ใน มาตรา นี้ ถ้า ความ เป็น ไป ใน การ
ศุขาภิบาล ทำให้ เห็น ว่า ควร จะ เก็บ ไข อัก เมื่อ
ใด ก็ ให้ กรรมการ จัด การ ศุขาภิบาล นั้น
ปลูกษา กัน คิด กำหนด แล วิชั เก็บ ขอ ให้ ข้าหลวง
เทศาภิบาล บอ กเข้า มา กราบ บังคม ทูล เพื่อ จะ ได้
เปลี่ยน แก่ อัครา แล วิชั เก็บ ได้ อย่าง เดียว กัน กับ
ที่ได้ กล่าว มา แล้ว

มาตรา ๙

การ เก็บ ภาษี สำหรับ ใช้ การ ศุขาภิบาล นั้น
กรรมการ จะ จัด การ เก็บเอง หรือ จะ ให้ เจ้า
พนักงาน สรรพากร เก็บ นั้น แต่ ว่า ข้าหลวงเทศา

ภิบาลกับ กรรมการ จะเห็น พร้อม กัน ว่า
 ว่าจะ ตัดอกตั้ง ก็ให้จัด อย่างนั้น ถ้า
 เจ้าพนักงาน สรรพากร เก็บ ต้อง หัก เงิน ไซ้
 จ่าย ที่ รัฐบาล ต้องเสียไป ในการ เก็บส่งพระคลัง
 เหลือ เท่า ใด จึง เป็น ของ ศุขาภิบาล ส่วน การ
 ที่ จะเก็บ รักษา ตัวเงินนั้น จะฝาก ไว้ ในพระ คลัง
 ที่ นั้น หรือ กรรมการ จะ จัด การ เก็บ รักษา
 เอง ก็ แล้ว แต่ จะ เห็น พร้อม กัน ว่า อย่าง ใด
 สดวก ตั้ง ว่า มา แล้ว

มาตรา ๓๐

เงิน ภาษี โรงร้าน ที่ พระ ราชทาน ให้เก็บ
 ไซ้แต่ เฉพาะ ใน การ ศุขาภิบาล นั้น ก็ดี หรือ
 ว่าเงิน ผล ประโยชน์ อย่าง อื่น ที่ จะ พระราช
 ทาน พระ บรม ราชานุญาต ให้ ไซ้เฉพาะ ใน
 การ ศุขาภิบาล นั้น ก็ดี ให้ ยก ออก เป็นแพนท
 หนึ่ง ต่าง หาก จาก ผลประโยชน์ ใน ราชการ
 แผ่นดิน แต่ ให้ ไซ้เฉพาะ แต่ใน การ ศุขาภิบาล
 แห่ง ที่ พระ ราช ทาน ให้ ไซ้นั้น มาบัญชี รับ
 แต่ จ่ายเงิน ศุขาภิบาล นั้น ต้อง โฆษณา ให้คน
 ทั้งหลาย ใน ท้อง ที่ ศุขาภิบาล นั้น ๆ ทราบ
 เนื้อ ๆ อย่าง ไซ้ไม่เกิน ๓ เดือน ครั้ง หนึ่ง
 แต่ เจ้า พนักงาน ใน รัฐบาล จะ ตรวจ มาบัญชี
 แต่ ตัวเงิน นี้ ใด ทุก เมื่อ

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยพนักงานศุขาภิบาล

มาตรา ๑๑

พนักงาน สำหรับ จัดการ ศุขาภิบาล นั้น ศุขา
 ภิบาล สำหรับ เมือง แห่งหนึ่ง ให้มี กรรมการ
 ๘ คน คือ
 ผู้ว่า ราชการ เมือง เป็น ประธาน โดย
 ตำแหน่ง หนึ่ง
 ปลัด เมือง ฝ่าย ศุขาภิบาล เป็น เลขานุการ
 แด เป็น ประธาน แทน ผู้ว่า ราชการ เมือง ใน
 เวลา มา ทำ การ ใน ศุขาภิบาล ไม่ได้ นั้น ๑

- นายอำเภอ ท้อง ที่ นั้น ๑
- นายแพทย์ ศุขาภิบาล ๑
- นายช่าง ศุขาภิบาล ๑
- กำนัน นายตำบล ซึ่ง อยู่ใน เขต ศุขาภิบาล
 ๕ คน ถ้า แต่กำนัน นายตำบล ใน เขต ที่
 ศุขาภิบาล มี ไม่ครบ ๕ คน ให้ ข้าราชการ
 เทศาภิบาล มีอำนาจ เลือก บุคคล ซึ่ง อยู่ใน
 เขต ท้อง ที่ นั้น แด เป็น ผู้ ที่ มี ส่วน เสีย ภาษี
 โรงร้าน เป็น กำนัน พิเศษ จน ได้ จำนวน กำนัน
 สำหรับ กรรมการ ศุขาภิบาล ครบ ๕ คน แต่
 กำนัน พิเศษ นั้น ให้ มี ตำแหน่ง อยู่ เดิม ๒ ปี
 ต้อง เลือก ใหม่ แต่ จะ เลือก ซ้ำ คน เดิม อีก
 ก็ได้

มาตรา ๑๒

กรรมการ สำหรับ สุขาภิบาล ตำบล นั้น ให้
กำหนด นาย ตำบล เป็น ประธาน โดยตำแหน่ง
แต่ให้ ผู้ใหญ่ บ้าน ใน เขต ที่ ซึ่ง ที่ สุขาภิบาล
เป็น กรรมการ

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยหน้าที่ กรรมการ

มาตรา ๑๓

ในการ รักษาความ สอาด ใน ที่ซึ่ง ที่ สุขา
ภิบาล นั้น ให้ กรรมการ ปกษา หรือ แลช่วย
กัน คิดอ่าน จัด การ เหล่านี้ คือ

๑ ให้ มีที่ สำหรับ เททิ้ง ทำลาย ของ โสโครก
คือ ขยะ มูล ฝอย น้ำ ครว้ แล อูจจวระ เป็นต้น
อย่า ให้ หมัก หมม โสโครก ใน ที่ซึ่ง ที่ อันนั้น

๒ ให้ จัด วิธี แล มี พนักงาน ปักกวาด ขน
ไซ ของ โสโครก ไป เททิ้ง ทำลาย เสีย

มาตรา ๑๔

ในการ บัง กัน แล รักษา ใช้ เจริบ ของ
ประชาชน นั้น ให้ กรรมการ ปกษา หรือ
แล ช่วย กัน คิดอ่าน จัด การ เหล่านี้ คือ

๑ ให้ ตรวจ ทรา ว่า กล่าว ผู้ที่ สำนัก ใน
ที่ซึ่ง ที่ สุขาภิบาล นั้น ให้ รักษา บ้าน เรือน แล
ที่ เติง สัตว์ คือ ที่ เติง สุนทร เป็นต้น ให้
พ้น เหตุ ที่จะ เกิด โรค โภย

๒ ให้ จัด การ ปดุงผี แล ให้ มีที่ จำหน่าย
ยา รักษา ใช้ เจริบ ให้แก่ ประชาชน ใน ที่ซึ่ง ที่นั้น

๓ ให้ จัด รักษา ความ สอาด ของ น้ำ ที่
สำหรับ คน ทั้งหลาย ใน ที่ซึ่ง ที่นั้น ได้ อาศัย
บริโภค

มาตรา ๑๕

ในการ ทำนุบำรุง รักษา ถนน หน ทาง นั้น ให้
กรรมการ สุขาภิบาล ปกษา หรือ แล ช่วย
กัน คิดอ่าน จัด การ เหล่านี้ คือ

๑ ให้ จัด ทำ แล ซ่อมแซม รักษา ถนน หน ทาง สพาน
ทำ น้ำ สำหรับ ประชาชน อาศัย ไร ไป มา ใน
จังหวัด ที่ สุขาภิบาล นั้น ให้ เรียบร้อย แล สอาด ปราศ
จาก สิ่ง โสโครก

๒ ให้ จัด การ ทำ โคม ไฟ ให้ แสง สว่าง ใน
ถนน หน ทาง ใน จังหวัด สุขาภิบาล ให้
ความ สดวก แก่ การ ไป มา ของ ประชาชน ใน
เวลา มีด ค่ำ

มาตรา ๑๖

ให้ กรรมการ ปกษา กัน ละ ประมาณ
เงิน ผลประโยชน์ ที่ จะ เก็บ ได้ แต่ ที่ จะ จ่าย
ใช้ อย่าง ไต ๆ ในการ สุขาภิบาล ตาม
สมควร ถ้า เงิน ผลประโยชน์ ที่ จะ เก็บ ได้
ไม่พอ ที่ จะ จัด การ ทุก อย่าง คง กำหนด ไว้
จะ ควร ผ่อน การ อย่าง ไต ลง หรือ จะ จัด เพียง

ไว้แต่พอกำลังที่จะทำใด ก็ให้กรรมการ
 ศุขาภิบาลตำบล หรือผู้ว่าราชการเมืองนั้น
 แลถ้าเป็นศุขาภิบาลเมือง ก็ให้กรรมการ
 หรือข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลนั้น ให้เห็น
 ชอบด้วยกันแล้ว จึงทำเป็นงบประมาณ
 รายรับรายจ่ายเงินประจำปีทุก ๆ ปี แล
 งบประมาณนั้น ถ้าเป็นงบประมาณศุขา
 ภิบาลตำบล ต้องได้รับอนุญาตของผู้ว่า
 ราชการเมืองนั้นก่อน ส่วนงบประมาณ
 ศุขาภิบาลเมือง ก็ต้องได้รับอนุญาตของ
 ข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลนั้นก่อน จึง
 ให้เป็นใช้ได้

หมวดที่ ๕

ว่าด้วยอำนาจเลขหน้าที่เทศาภิบาล
 ที่เกี่ยวข้องกับศุขาภิบาล

มาตรา ๓๗

ข้าหลวงเทศาภิบาล แต่ผู้ว่าราชการเมือง
 ซึ่งปกครองท้องที่ ๆ จัดการศุขาภิบาล
 มีหน้าที่ ๆ จะต้องคอยตรวจตราแนะนำ
 แลช่วยแก้ไขความขัดข้อง ออกหนุน
 การศุขาภิบาล ให้สำเร็จเรียบร้อย แลเป็น
 ประโยชน์ตามสมควรแก่การ ข้าหลวงเทศา
 ภิบาลและผู้ว่าราชการเมืองนั้น ๆ มีอำนาจ
 ที่จะห้ามหรือสั่งให้งด ให้ถอนการอย่าง

ใด ๆ ที่เห็นว่ากรรมการจัดทำโดยไม่
 จำเป็น แลไม่สมควรแก่ประโยชน์ ก็
 ที่ใช้จ่ายเงินศุขาภิบาล ในการ หรือในทาง
 ที่ไม่สมควรเป็นต้น

มาตรา ๓๘

ให้เสนาบดี มีอำนาจที่จะออกกฎข้อบังคับ
 ตามครั้งคราวที่เห็นสมควรแก่การ เพื่อให้
 การเป็นไปตามพระราชบัญญัติทุกประการ แล
 บรรดา กฎ ข้อ บังคับ อันจะตั้งขึ้นนั้น เมื่อได้
 ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้
 ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติ ตั้งแต่วัน
 ที่ประกาศนั้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๕ เดือนกันยายน รัตน
 โกสินทร์ศก ๑๒๗ เป็นวันที่ ๑๔๕๔๓ ในรัชกาล
 บัณฑิตยบัน

ประกาศกรมราชโกหกกิจ

ด้วยมณฑลภูเก็ต มีบอกมาว่า จันทันเจียม
 ผู้ถือประทานบัตร

ที่ ๒๑๒๗/๕๖๓ ทำเหมืองแร่ตะบัก ที่ตำบล
 ตามทอง ท้องที่อำเภอเมือง ภูเก็ต เนื้อที่ดิน
 ๓๕ ไร่ ๒ งาน ๓๒ ตารางวา จันทันไปผู้ถือ
 ประทานบัตร

ที่ ๒๑๓๗/๕๕๘ ทำเหมืองแร่ตะบัก ที่ตำบลบาง
 บัน ท้องที่อำเภอเกาะภูเก็ต เนื้อที่ดิน